

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

16 päivänä marraskuuta 2017*

Muutoksenhaku – Välityslauseke – Kuudes tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja esittelyn puiteohjelma (2002–2006) – Valittajalle maksettujen summien osittainen palauttaminen – Kiinteämääräiset korvaukset

Asiassa C-250/16 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 2.5.2016,

Ludwig-Bölkow-Systemtechnik GmbH, kotipaikka Ottobrunn (Saksa), edustajanaan M. Núñez Müller, Rechtsanwalt,

valittajana,

ja jossa muuna osapuolena on

Euroopan komissio, asiamiehinään T. Maxian Rusche ja F. Moro,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: A. Borg Barthet (esittelevä tuomari), joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit M. Berger ja F. Biltgen,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ludwig-Bölkow-Systemtechnik GmbH vaatii valituksessaan unionin tuomioistuinta kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen 19.2.2016 antaman tuomion Ludwig-Bölkow-Systemtechnik v. komissio (T-53/14, ei julkaistu, EU:T:2016:88; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

yleinen tuomioistuin hyväksyi osittain sen kanteen, jossa vaadittiin toteamaan yhtäältä, että Euroopan komissiolla ei ollut oikeutta vaatia sitä palauttamaan kolmen sopimuksen perusteella maksettuja ennakoita, ja toisaalta, että valittajan ei ollut maksettava komissiolle kiinteämääräisiä korvauksia.

Asian tausta

2 Asian taustaa on kuvattu valituksenalaisen tuomion 1–19 kohdassa seuraavasti:

”1 Euroopan yhteisöjen komissio teki säännöistä, jotka koskevat yritysten, tutkimuskeskusten ja korkeakoulujen osallistumista Euroopan yhteisön kuudennen puiteohjelman (2002–2006) toteuttamiseen sekä sen tutkimustulosten levittämistä 16.12.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2321/2002 (EYVL 2002, L 355, s. 23) mukaan ja eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamista ja innovointia tukevasta Euroopan yhteisön kuudennesta tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja esittelyn puiteohjelmasta (2002–2006) 27.6.2002 tehdyllä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä N:o 1513/2002/EY (EYVL 2002, L 232, s. 1) määriteltyjen puitteiden yhteydessä kolme rahoitustukisopimusta muiden osapuolten ohella kantajan [Ludwig-Bölkow-Systemtechnik] kanssa, joka on teknologiaan ja strategiaan erikoistunut konsultointiyritys, joka harjoittaa toimintaansa pääasiallisesti energian, liikkuvuuden ja kestävyuden aloilla.

2 Kantaja toimi ensimmäisen sopimuksen, jossa oli kyse hankkeesta, jonka nimi on 'Development of a harmonised 'European Hydrogen Energy Roadmap' by a balanced group of partners from industry, European regions and technical and socio-economic scenario and modelling experts' (yhdenmukaistetun 'Vetyenergiaa koskevan EU:n etenemissuunnitelman' kehittäminen teollisuuden kumppaneista, Euroopan alueista sekä tekniikan ja sosioekonomisten skenaarioiden ja mallintamisen asiantuntijoista tasapuolisesti muodostuvan ryhmän toimesta) (jäljempänä HyWays-hanke), ja toisen sopimuksen, jossa on kyse hankkeesta, jonka nimi on 'Handbook for Approval of Hydrogen Refuelling Stations' (käsikirja vedyn jakeluasemien hyväksymisestä) (jäljempänä HyApproval-hanke), osalta koordinaattorina. Se oli kolmannen sopimuksen osalta, jossa on kyse hankkeesta 'Harmonisation of Standards and Regulations for a sustainable Hydrogen and Fuel Cell Technology' (kestävää vety- ja polttokennoteknologiaa koskevien vaatimusten ja säännösten yhdenmukaistaminen) (jäljempänä HarmonHy-hanke), vain yksi konsortiosopimuksen sopimuspuolista.

3 Kunkin sopimuksen 12 artiklan mukaan niihin sovelletaan Belgian lakia.

4 Kyseisten sopimusten 13 artiklassa on välityslauseke, jossa todetaan, että ainoastaan unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan komission ja sopimuspuolten väliset riidat, jotka koskevat kyseisten sopimusten pätevyyttä, soveltamista tai tulkintaa.

5 Yleisiin ehtoihin, jotka ovat kunkin sopimuksen 14 artiklan mukaan osa sopimusta, sisältyy ensimmäinen osa, joka koskee erityisesti kyseessä olevien hankkeiden toteuttamista, sopimusten päättymistä ja vastuuta (II.2–II.18 kohta), toinen osa, joka koskee taloudellisia kysymyksiä ja tarkastuksia, tilintarkastuksia, palautuksia ja seuraamuksia (II.19–II.31 kohta), ja kolmas osa, joka koskee immateriaalioikeuksia (II.32–II.36 kohta).

6 Yleisten ehtojen II.19 kohdan 1 alakohdassa määritellään menot, joille voidaan myöntää Euroopan unionin rahoitusta, ja siinä todetaan seuraavaa:

'Hankkeen toteuttamisesta aiheutuneiden tukikelpoisten kustannusten on täytettävä seuraavat edellytykset:

- a) niiden on oltava todellisia, taloudellisesti järkeviä ja välttämättömiä hankkeen toteuttamiselle
- b) ne on määritettävä sopimuspuolen tavanomaisten kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti

- c) niiden on aiheuduttava hankkeen kuluessa, sellaisena kuin kesto on määritelty 4 artiklan 2 kohdassa – –
- d) niiden on oltava kirjattuja sen sopimuspuolen, jolle ne ovat aiheutuneet, kirjanpitoon viimeistään II.26 kohdassa tarkoitettun tarkastuslausunnon antamispäivänä. Menojen ja tulojen kirjaamisessa käytettävien kirjanpitomenettelyiden on noudatettava sopimuspuolen sijoittautumisvaltion kirjanpitosääntöjä ja niiden on mahdollistettava hankkeen täytäntöönpanosta aiheutuneiden menojen ja tulojen ja sopimuspuolen kaikkea toimintaa koskevien yleisilmoitusten välitön yhdistäminen toisiinsa – –’
- 7 Yleisten ehtojen II.19 kohdan 2 alakohdan a–h alakohdassa mainitaan kahdeksan tukikelvottomien kustannusten ryhmää. Yleisten ehtojen II.19 kohdan 2 alakohdan i alakohdassa todetaan lisäksi, että tukikelvottomia ovat kaikki kustannukset, jotka eivät täytä 1 alakohdassa vahvistettuja edellytyksiä.
- 8 Yleisten ehtojen II.20 ja II.21 kohdassa määritellään kaksi kustannustyyppiä, jotka ovat tukikelpoisia II.19 kohdassa esitetyin edellytyksin, eli ensinnäkin välittömät kustannukset, jotka voidaan kohdentaa suoraan tiettyihin hankkeisiin, ja toiseksi välilliset kustannukset, joita ei voida kohdentaa suoraan tiettyihin hankkeisiin mutta jotka voidaan yksilöidä ja perustella sopimuspuolen kirjanpitojärjestelmässä välittömiin kustannuksiin liittyvinä.
- 9 Yleisten ehtojen II.22 kohdan 1 alakohdassa esitetään kolme kustannuslaskentamallia, joihin kuuluvat kokonaiskustannuksiin perustuva malli, jota sopimuspuolet käyttävät kohdentaakseen välittömät ja välilliset tukikelpoiset kustannukset, kiinteämääräisiin kokonaiskustannuksiin perustuva malli, jota sopimuspuolet käyttävät kohdentaakseen välittömät tukikelpoiset kustannukset, ja kiinteä määrä välillisiä kustannuksia varten. Tämä kiinteä määrä on 20 prosenttia kaikista välittömistä kustannuksista lukuun ottamatta alihankintasopimuksiin liittyviä kustannuksia, millä on tarkoitus kattaa kaikki sopimuspuolelle hankkeen yhteydessä aiheutuneet välilliset kustannukset.
- 10 Yleisten ehtojen II.24 kohdan 2 alakohdan toisessa alakohdassa todetaan, että unionin rahoitusosuus ei saa olla sopimuspuolille voitontavoittelun keino.
- 11 Yleisten ehtojen II.29 kohdan 1 alakohdan mukaan komissio voi milloin tahansa sopimuksen aikana ja viisi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen järjestää tilintarkastuksia. Tällaiset tilintarkastukset voivat koskea hankkeen ja sopimuksen moitteettomaan täytäntöönpanoon liittyviä tieteellisiä, rahoituksellisia, teknisiä tai muita näkökohtia, mukaan lukien kirjanpito- ja johtamisperiaatteet.
- 12 Yleisten ehtojen II.30 kohta on laadittu seuraavasti.

”Tässä sopimuksessa määrättyjä muita toimenpiteitä rajoittamatta sopimuspuolet sopivat, että [unionilla] on taloudellisten intressiensä suojelemiseksi oikeus vaatia kiinteämääräistä korvausta sopimuspuolelta, jonka menot osoittautuvat liiallisiksi ja joka on näin ollen saanut perusteettoman rahoitustuen [unionilta]. Kiinteämääräinen korvaus on maksettava sopimuspuolen palautettavaksi tulevan perusteettoman rahoitustuen lisäksi.

1. Kiinteämääräisen korvauksen on oltava oikeasuhteinen liiallisiin menoihin ja perusteettomaan [unionin] rahoitustukeen nähden. Kiinteämääräisen korvauksen määrä lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

$$\text{Kiinteämääräinen korvaus} = \text{perusteeton rahoitustuki} \times (\text{liialliset menot/vaadittu kokonaismäärä})$$

- Koko kiinteämääräisen korvauksen laskemisessa otetaan huomioon vain se ajanjakso, joka liittyy sopimuspuolen tältä ajanjaksolta vaatimaan [unionin] tukeen. Sitä ei lasketa suhteessa [unionin] koko tukeen.
2. Komissio ilmoittaa maksuvaatimuksensa vastaanottoilmoituksella varustetulla kirjatulla kirjeellä sopimuspuolelle, jonka se katsoo olevan velvollinen maksamaan kiinteämääräisen korvauksen. Sopimuspuolella on 30 päivän määräaika vastata [unionin] korvausvaatimukseen.
  3. Perusteettoman rahoitustuen palauttamiseksi ja kiinteämääräisen korvauksen maksamiseksi noudatettava menettely määritetään II.31 kohdan määräysten mukaisesti.
  4. Komissiolla on oikeus vaatia korvausta kaikista sopimuksen päättyessä todetuista liiallisista menoista 1–6 kohdan määräysten mukaisesti.
  5. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita niitä hallinnollisia tai taloudellisia seuraamuksia, joita komissio voi määrätä kaikille säännöksiä rikkoneille sopimuspuolille varainhoitoasetuksen perusteella, eivätkä kaikkia muita siviilioikeudellisia oikaisutoimenpiteitä, joihin [unioni] tai muu sopimuspuoli voi turvautua. Mainituilla määräyksillä ei myöskään suljeta pois jäsenvaltioiden viranomaisten nostamia syytteitä.
  6. Toisaalta kuten varainhoitoasetuksessa säädetään, jokaiselle sopimuspuolelle, jonka on todettu laiminlyöneen vakavasti sopimusvelvoitteitaan, voidaan määrätä rahallinen seuraamus, jonka arvo on 2–10 prosenttia sen [unionilta] saaman rahoitustuen määrästä. Seuraamuksen määrä voi olla 4–20 prosenttia, jos laiminlyönti uusitaan ensimmäistä laiminlyöntiä seuraavien viiden vuoden kuluessa.’
- 13 Komissio järjesti vuoden 2008 helmikuussa yleisten ehtojen II.29 kohdan mukaisesti tilintarkastuksen, joka koski riidanalaisten sopimusten moitteetonta täytäntöönpanoa.
  - 14 Komissio antoi 17.3.2011 kantajalle tiedoksi tilintarkastuskertomuksen luonnoksen. Kantaja otti mainittuun luonnokseen kantaa 21. ja 22.4.2011 päivätyillä kirjeillä.
  - 15 Komissio toimitti 25.7.2011 kantajalle tilintarkastuskertomuksen lopullisen version. Kertomuksessa pääteltiin, että kantaja oli vahvistanut tukikelpoisten henkilöstökustannustensa määrän liian korkeaksi. Kyseisessä kertomuksessa todettiin lisäksi, että tutkimukseen liittyvät kustannukset oli luokiteltu virheellisesti hallinnointikustannuksiksi. Sen mukaan lopuksi 1 707,40 euron suuruisia ennakoille kertyneitä korkoja ei ollut ilmoitettu.
  - 16 Komissio ilmoitti kolmen sellaisen sopimuksen osalta, jotka oli kyseisenä ajankohtana saatettu päätökseen ja joiden osalta unionin rahoitustuen kokonaissaldo oli maksettu, kantajalle, että se antaisi tälle tiedoksi veloitusilmoitukset.
  - 17 Kantajan ja komission välillä käytiin 10.8.2011–11.11.2013 kirjeenvaihtoa, jonka kuluessa osapuolet omaksuivat erilaisen näkemyksen lopullisen tilintarkastuskertomuksen päätelmistä.
  - 18 Komissio antoi 9.12.2013 kantajalle tiedoksi useita veloitusilmoituksia. Kyseisistä ilmoituksista ilmenee, että määrä, joka komission oli perittävä takaisin, oli 218 539,62 euroa HyWays-hankkeen osalta, 75 407,06 euroa HyApproval-hankkeen osalta ja 47 128,39 euroa HarmonHy-hankkeen osalta. Komissio vaati lisäksi kantajalta yleisten ehtojen II.30 kohdan perusteella kiinteämääräisiä korvauksia, joiden määrä oli 60 402,30 euroa HyWays-hankkeen osalta, 11 019,61 euroa HyApproval-hankkeen osalta ja 10 002,17 euroa HarmonHy-hankkeen osalta.
  - 19 Kanteen nostamisen jälkeen komissio lähetti kantajalle hyvityslaskun nro 3 233 150 004, jonka määrä oli 108 753,52 euroa, hyvityslaskun nro 3 233 150 005, jonka määrä oli 10 875,35 euroa, ja hyvityslaskun nro 3 233 150 006, jonka määrä oli 23 404,88 euroa.”

Unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettu kanne ja valituksenalainen tuomio

- 3 Valittaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 20.1.2014 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, jossa vaadittiin toteamaan ensinnäkin, että komissio ei ole laskenut kolmen hankkeen kustannuksia sopimusmääräysten mukaisesti, toiseksi, että valittajan HyWays-hankkeen yhteydessä saama unionin rahoitustuen määrä on pienempi kuin kahdessa komission antamassa veloitusilmoituksessa oleva määrä, kolmanneksi, että komissio on HyApproval-hankkeessa luonnehtinut hallinnointikustannukset virheellisesti uudelleen tutkimuskustannuksiksi, neljänneksi, että valittajan ei ole maksettava komissiolle kiinteämääräisiä korvauksia kolmen hankkeen yhteydessä, ja lopuksi viidenneksi, että komissio on antanut riidanalaiset veloitusilmoitukset virheellisesti, koska valittajan maksettavat määrät ovat pienempiä kuin kyseisissä ilmoituksissa mainitut määrät.
- 4 Valittaja vetosi kanteensa tueksi neljään kanneperusteeseen. Ensimmäinen kanneperuste perustui siihen, että komissio oli virheellisesti kieltäytynyt hyväksymästä valittajan ehdottamaa hankkeen kustannusten laskentatapaa. Toisessa kanneperusteessa valittaja väitti, että komissio oli virheellisesti katsonut, että valittaja oli saanut HyWays-hankkeen yhteydessä 604 a0;240,79 euron suuruisen rahoitustuen. Kolmannessa kanneperusteessa oli kyse siitä, että tietyt HyApproval-hanketta koskevan sopimuksen yhteydessä aiheutuneet kustannukset oli luonnehdittu virheellisesti uudelleen. Neljäs kanneperuste koski lopuksi komission esittämän kiinteämääräistä korvausta koskevan vaatimuksen virheellisyyttä.
- 5 Unionin yleinen tuomioistuin totesi toisen ja kolmannen vaatimuksen osalta, ettei niistä ollut enää tarpeen lausua, koska komissio oli hyväksynyt valittajan vaatimusten oikeellisuuden antaessaan veloitusilmoitukset nro 3 233 150 004 ja nro 3 233 150 006.
- 6 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valittajan ensimmäisen vaatimuksen, joka koski hankkeen kustannusten laskentatapaa. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 58 kohdassa, että komissio oli perustellusti hylännyt valittajan etusijalle asettaman kustannusten kirjaamistavan sillä perusteella, että se johti sellaisten kustannusten ilmoittamiseen, jotka eivät olleet yleisten ehtojen II.19 kohdan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitettulla tavalla todellisia, taloudellisesti järkeviä ja välttämättömiä hankkeen toteuttamiselle.
- 7 Unionin yleinen tuomioistuin tutki kiinteämääräisiä korvauksia koskevan neljännen vaatimuksen osalta, oliko komissio soveltanut yleisten ehtojen II.30 kohtaa käsiteltävän tapauksen olosuhteissa sopimussakkoehdoin turvautumista sääntelevien Belgian siviilikoodeksin sääntöjen mukaisesti. Se katsoi kyseisen tutkinnan päätteeksi, että Belgian siviilikoodeksin 1231 §:n perusteella valittajan kiinteämääräisinä korvauksina maksettavana olevia summia oli alennettava määrään, joka vastasi 10:tä prosenttia valittajan perusteettomasti saamien ennakkojen määrästä.

Asianosaisten vaatimukset

- 8 Valittaja vaatii valituksessaan, että unionin tuomioistuin
  - kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on hylännyt valittajan ensimmäisen ja viidennen vaatimuksen
  - kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että valittajan kiinteämääräisinä korvauksina maksettavana olevia summia oli alennettava määrään, joka on 10 prosenttia HyWays-, HyApproval- ja HarmonHy-hankkeiden yhteydessä palautettavien ennakkojen määrästä, ja toteaa, että valittajan ei tarvinnut maksaa takaisin mitään summaa kiinteämääräisinä korvauksina

- kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on velvoittanut valittajan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja
  - velvoittaa komission korvaamaan muutoksenhakumenettelystä ja asian käsittelystä ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.
- 9 Komissio vaatii valituksen hylkäämistä ja valittajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 10 Se väittää, ettei valitusta voida ottaa tutkittavaksi siltä osin kuin se koskee unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisessa tuomiossa tekemää ratkaisua niiden oikeudenkäyntikulujen jakamisesta, jotka liittyvät kanteen toiseen ja kolmanteen vaatimukseen, joiden osalta unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että lausunnon antaminen raukeaa.

Valituksen tarkastelu

Valituksen vaatimukset siltä osin kuin ne koskevat riidanalaisia sopimuksia

- 11 Valittaja vetoaa valituksensa tueksi viiteen valitusperusteeseen, jotka perustuvat perustelujen puutteellisuuteen, lojaliteettiperiaatteen loukkaamiseen, selvitysaineiston ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla, Belgian siviilikoodeksin 1162, 1134 ja 1135 §:n rikkomiseen ja lopuksi kiinteämääräisten korvausten soveltamista koskeviin oikeudellisiin virheisiin.

Ensimmäinen valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

- 12 Valittaja väittää ensimmäisessä valitusperusteessaan, että unionin yleinen tuomioistuin ei noudattanut valituksenalaisen tuomion 51, 55 ja 58 kohdassa perusteluvelvollisuuttaan, kun se hylkäsi valittajan käyttämän tuntitaksan laskentatavan sillä perusteella, että kyseinen tapa johti korkeampiin kustannuksiin, ”jotka eivät olleet todellisia, taloudellisia järkeviä eivätkä välttämättömiä hankkeen toteuttamiselle”, ja merkitsi lisäksi sitä, että komissio osallistui ”kaikkien kantajan kustannusten kattamiseen siitä riippumatta, miten niiden arvioitiin liittyvän hankkeisiin”.
- 13 Valittaja väittää, että kyseisissä kohdissa olevat perustelut eivät ole ymmärrettäviä siltä osin kuin osamäärä, jonka se on asettanut etusijalle (kustannukset/työtunnit, jotka voidaan ottaa huomioon), liittyy paljon läheisemmin sopimuksessa tarkoitettuihin hankkeisiin kuin komission käyttämä osamäärä (kustannukset / kaikki työtunnit (jotka voidaan ottaa huomioon ja joita ei voida ottaa huomioon)). Viimeksi mainittu sisältää näet paitsi muut hankkeet myös kaikki työtunnit ilman liittymäkohtaa hankkeisiin.
- 14 Valittaja toteaa vastauskirjelmässään, että hankkeen seurannan ja kehittämisen yhteydessä saaduilla tiedoilla taataan kaikkien hankkeiden ja myös riidanalaisten hankkeiden laatu ja parannetaan sitä. Tästä seuraa, että hankkeen seurannasta ja kehittämisestä aiheutuvat kustannukset ovat yleisten ehtojen II.19 kohdan 1 alakohdan ja II.20 kohdan 1 alakohdan nojalla tukikelpoisia kustannuksia.
- 15 Komissio katsoo, että ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 16 On huomautettava, että SEUT 296 artiklassa määrätty perusteluvelvollisuus on olennainen muotomääräys, joka on erotettava perustelujen aineellisesta paikkansapitävyydestä, koska tuo kysymys koskee riidanalaisen toimen aineellista lainmukaisuutta. Päätöksen perusteluissa toistetaan näet virallisesti päätöksen perustana olevat syyt. Jos nämä syyt ovat virheellisiä, ne rasittavat päätöksen aineellista lainmukaisuutta mutta eivät sen perusteluja, jotka saattavat olla riittävät, vaikka niissä esitetään virheellisiä syitä. Väitteet ja lausumat, joilla pyritään riitauttamaan toimen hyväksyttävyyden, ovat näin ollen tehottomia perustelujen puuttumista tai niiden puutteellisuutta koskevan kanneperusteen yhteydessä (tuomio 18.6.2015, *Ipatau v. neuvosto*, C-535/14 P, EU:C:2015:407, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 17 Siltä osin kuin valittajan ensimmäisen valitusperusteen tueksi esittämällä argumentaatiolla voidaan ymmärtää pyrittävän riitauttamaan unionin yleisen tuomioistuimen tuntitaksan laskentatavasta tekemän arvioinnin oikeellisuus tai katsomaan, että unionin yleinen tuomioistuin on perustellut valituksenalaisen tuomion 51, 55 ja 58 kohdassa arviointinsa ristiriitaisesti ja epäselvästi, tuo argumentaatio on hylättävä perusteettomana.
- 18 Unionin yleinen tuomioistuin palautti näet kyseisen tuomion 46–48 kohdassa mieleen rahoitustukisopimusten yhteydessä myönnettyyn unionin rahoitukseen liittyvät erityispiirteet ennen kuin se tarkasti kyseisten erityispiirteiden valossa, oliko komissiolla oikeus hylätä valittajan soveltama tukikelpoisten kustannusten määrittäminen sillä perusteella, ettei se ollut sopimusmääräysten mukainen.
- 19 Unionin yleinen tuomioistuin totesi mainitun tuomion 51 kohdassa, että valittajan laskentatavan ”johdosta tuntitaksalaskelman ulkopuolelle jätettiin eräät sen työntekijöiden tekemät työtunnit, kuten esimerkiksi hankkeen seurantaan, kehittämiseen, konferensseihin osallistumiseen, kartoittamiseen ja asiakaskunnan kanssa pidettävän yhteydenpidon seurantaan liittyvät tunnit, sillä perusteella, ettei niitä ole käytetty palvelujen tarjoamiseen kaikille sen toimeksiantajille eikä niitä voida siis tämän seurauksena ottaa huomioon”. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan ”tästä ilmenee, että nimittäjänä käytettävä perusta on suppeampi kuin kaikista työtunneista muodostuva perusta ja että tämän seurauksena tuntitaksa on korkeampi”, joten ”kun sitä sovelletaan hankkeiden yhteydessä todellisuudessa tehtyihin työtunteihin, kustannusilmoitus on suurempi”.
- 20 Unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 55 kohdassa, että ”tuntitaksan laskentaperustan alentaminen ja siitä seuraava tukikelpoisten kustannusten määrän kasvaminen johtavat siihen, että komissio osallistuu kaikkien kantajan kustannusten kattamiseen siitä riippumatta, miten niiden arvioitiin liittyvän hankkeisiin”. Unionin yleinen tuomioistuin päätteli tämän perusteella kyseisen tuomion 56 kohdassa, että ”vaikka tällainen lähestymistapa voidaan legitimiesti ymmärtää palvelujen tarjontaa koskevan perinteisen sopimuksen yhteydessä – se ei sovellu yhteen kyseessä olevien rahoitustukisopimusten erityispiirteiden kanssa”.
- 21 Tästä seuraa, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi, ettei ratkaisevaa ollut sen selvittäminen, liittyikö valittajan soveltama osamäärä läheisesti rahoitustukisopimuksissa kyseessä oleviin hankkeisiin, vaan sen selvittäminen, oliko kustannukset jaettu mainitun osamäärän mukaisesti kaikille työtunneille, mikä takasi sen, että unionin talousarviosta ei rahoiteta kustannuksia, jotka liittyvät hankkeen seurantaan, kehittämiseen, konferensseihin osallistumiseen, kartoittamiseen ja asiakaskunnan kanssa pidettävän yhteydenpidon seurantaan.
- 22 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi siis valituksenalaisen tuomion 58 kohdassa ristiriidattomasti, että komissio oli perustellusti hylännyt valittajan etusijalle asettaman kustannusten kirjaamistavan sillä perusteella, että se johti sellaisten kustannusten ilmoittamiseen, jotka eivät olleet yleisten ehtojen II.19 kohdassa tarkoitettulla tavalla todellisia, taloudellisesti järkeviä ja välttämättömiä hankkeen toteuttamiselle.

23 Näin ollen ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

Toinen valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

24 Valittaja väittää toisessa valitusperusteessaan, että kun unionin yleinen tuomioistuin ei katsonut, että komissio oli loukannut yleistä lojaliteettiperiaatetta, jota on sovellettava unionin toimielinten ja markkinatoimijoiden välisiin suhteisiin, se loukkasi itse kyseistä periaatetta.

25 Valittaja väittää toisen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa, että komissio loukkasi mainittua periaatetta siltä osin kuin se ei eritellyt yleisten ehtojen II.19 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa tapaa, jolla sen sopimuskumppanin on laskettava tukikelpoiset kustannukset. Se katsoo, että komissio on tyytynyt siten esittämään yleisiä periaatteita ja viittaamaan yleisten ehtojen II.19 kohdan 1 alakohdan b alakohdassa sopimuskumppanin tavanomaisiin kirjanpitoperiaatteisiin. Se täsmentää, että lojaliteettiperiaate kuuluu unionin tuomioistuimen vahvistamiin unionin oikeuden yleisiin periaatteisiin. Se viittaa tältä osin useisiin tuomioihin, joihin kuuluu 12.7.1957 annettu tuomio Algera ym. v. Assemblée commune (7/56 ja 3/57–7/57, EU:C:1957:7, s. 114 ja 115) ja tuomio 29.4.2004, IPK-München ja komissio (C-199/01 P ja C-200/01 P, EU:C:2004:249, 78 kohta).

26 Valittaja katsoo toisen valitusperusteen toisessa osassa, että kun unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 50–63 kohdassa sen etusijalle asettaman tuntitaksan laskentatavan ja tyytyi toteamaan kyseisen tuomion 59 kohdassa, että viittauksella kokonaiskustannuksiin perustuvaan malliin ei voida osoittaa valittajan käyttämän laskentatavan yhteensoveltuvuutta etenkin yleisten ehtojen II.19 kohdan 1 alakohdan a alakohdan kanssa, myös se loukkasi kyseistä periaatetta.

27 Komissio väittää ensisijaisesti, että toinen valitusperuste on jätettävä tutkimatta, ja toissijaisesti, että se on perusteeton.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

28 Toisen valitusperusteen ensimmäisestä osasta, joka perustuu siihen, että komissio on loukannut unionin oikeuden yleistä lojaliteettiperiaatetta, on todettava, että kyseisen osan tueksi esitetystä argumentaatiosta valittaja vain kyseenalaistaa komission päätöksen. Tällaista argumentaatiota, jota ei ole kohdennettu valituksenalaiseen tuomioon, ei voida ottaa tutkittavaksi muutoksenhaun yhteydessä.

29 Tuon valitusperusteen toisesta osasta, joka perustuu siihen, että unionin yleinen tuomioistuin on loukannut lojaliteettiperiaatetta, on huomautettava, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan on niin, että jos asianosaisella olisi oikeus esittää ensi kertaa vasta unionin tuomioistuimessa perusteita, joihin hän ei ole unionin yleisessä tuomioistuimessa vedonnut, asianosaisella olisi oikeus laajentaa unionin tuomioistuimessa kannettaan unionin yleisessä tuomioistuimessa käsiteltyyn asiaan nähden. Unionin tuomioistuin on valitusasioissa lähtökohtaisesti toimivaltainen tutkimaan ainoastaan arvioinnit, jotka unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt sille esitetystä perusteista. Perustelua, jota ei ole esitetty ensimmäisessä oikeusasteessa, ei kuitenkaan voida pitää uutena perusteena, joka on jätettävä tutkimatta muutoksenhakuvaiheessa, jos sillä vain laajennetaan perustelua, joihin on jo vedottu unionin yleiseen tuomioistuimeen toimitetussa kannekirjelmässä esitetyn kanneperusteen yhteydessä (tuomio 28.7.2016, Tomana ym. v. neuvosto ja komissio, C-330/15 P, ei julkaistu, EU:C:2016:601, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Koska valittaja väittää tämän valitusperusteen toisessa osassa, että unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta komission loukanneen lojaliteettiperiaatetta, on todettava, että tällaista väitettä ei ole esitetty unionin yleisessä tuomioistuimessa. Niinpä se on uusi väite, joka on jätettävä tutkimatta.

31 Toinen valitusperuste on siis jätettävä tutkimatta.

Kolmas valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

32 Kolmannessa valitusperusteessaan valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on ottanut selvitysaineiston vääristyneellä tavalla huomioon.

33 Kyseisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on ottanut vääristyneellä tavalla huomioon selvitysaineiston ja tosiseikat, jotka se oli esittänyt argumentaationsa tueksi, kun unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 55, 56 ja 58 kohdassa, että valittajan käyttämä kustannusten kirjaamistapa johti siihen, että valittaja ilmoitti kustannuksia, jotka eivät olleet todellisia, taloudellisesti järkeviä eivätkä välttämättömiä hankkeiden toteuttamiselle eikä niitä näin ollen voitu pitää tukikelpoisina kyseisten hankkeiden toteuttamiseksi. Se täsmentää tältä osin, että unionin yleinen tuomioistuin huomautti kyseisen tuomion 46 kohdassa, ”että tukikelpoiset kustannukset eivät voi johtaa sopimuspuolelle aiheutuvaan etuun”. Yhtäältä valittaja on kuitenkin väittänyt ensimmäisessä oikeusasteessa nostamansa kanteen yhteydessä, että sen laskentatapa ei johtanut sille aiheutuvaan etuun, vaan se saattoi sen seurauksena enintään kattaa hankkeisiin liittyvät kustannuksensa, kun taas komission laskentatapa aiheutti sille huomattavia tappioita. Toisaalta mainitun tuomion 58 kohdassa oleva perustelu perustuu virheellisiin seikkoihin, koska ne ovat ristiriidassa valittajan esittämien ja toteen näyttämien seikkojen kanssa.

34 Valittaja moittii mainitun valitusperusteen toisessa osassa unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se on katsonut hankkimatta todisteita valittajan käyttämästä laskentatavasta, että valittaja oli saanut etua ja että vaaditut kustannukset ja kyseessä olevat hankkeet eivät liittyneet riittävän läheisesti toisiinsa.

35 Valittaja moittii saman valitusperusteen kolmannessa osassa unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei se ole määritellyt ”kaikkia kustannuksia”, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 55 kohdassa, että valittajan laskentatapa johti siihen, että komissio osallistui ”kaikkien kantajan kustannusten kattamiseen”.

36 Valittaja väittää kolmannen valitusperusteen neljännessä osassa lopuksi, että unionin yleinen tuomioistuin otti komission argumentaation selvästi vääristyneellä tavalla huomioon, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 61 kohdassa, että yleisten ehtojen II.19 kohdan ja sitä seuraavien kohtien tulkinta oli ”selkeä”. Kyseisten ehtojen tulkinta oli kuitenkin epäselvä myös komission osalta, koska komissio otti tuntitaksan osamäärän osoittajan osalta huomioon välillä ”henkilöstökustannukset”, välillä ”kaikki kustannukset”.

37 Komissio katsoo, että kolmas valitusperuste on hylättävä.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

38 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ainoastaan unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen määrittämään tosiseikaston, lukuun ottamatta sellaisia tapauksia, joissa sen määrittämän tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi sille toimitetusta aineistosta, ja arvioimaan vastaanotettuja todisteita. Tämän tosiseikaston määrittäminen ja näiden todisteiden arviointi ei näin ollen ole, lukuun ottamatta sitä tapausta, että ne on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, oikeuskysymys, joka sinänsä kuuluisi unionin tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin (tuomio 29.10.2015, komissio v. ANKO, C-78/14 P, EU:C:2015:732, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 39 Valittajan, joka väittää unionin yleisen tuomioistuimen ottaneen selvitysaineiston huomioon vääristyneellä tavalla, on SEUT 256 artiklan, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisen kohdan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 168 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan ilmoitettava täsmällisesti ne seikat, jotka se katsoo unionin yleisen tuomioistuimen ottaneen huomioon vääristyneellä tavalla, ja näytettävä toteen ne arviointivirheet, joiden takia unionin yleinen tuomioistuin on valittajan mukaan päätenyt niiden ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla. Unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä on lisäksi katsottu, että vääristyneellä tavalla huomioon ottamisen on ilmentävä asiakirja-aineistosta selvästi ilman, että tosiseikasta ja selvitystä on tarpeen ryhtyä arvioimaan uudelleen (tuomio 30.11.2016, komissio v. Ranska ja Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 99 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Vaikka valittaja vetoaa kolmannessa valitusperusteessaan selvitysaineiston vääristyneellä tavalla huomioon ottamiseen, on kuitenkin todettava, että mainitun valitusperusteen tueksi esittämässään ensimmäisessä ja neljännessä osassa valittaja vain arvostelee niitä unionin yleisen tuomioistuimen esittämiä tosiseikkoja koskevia arviointeja, jotka sisältyvät yhtäältä valituksenalaisen tuomion 55, 56 ja 58 kohtaan ja joiden mukaan valittajan laskentatapa johtaa sellaisten kustannusten ilmoittamiseen, jotka eivät ole todellisia, taloudellisesti järkeviä eivätkä välttämättömiä hankkeiden toteuttamiselle, ja jotka sisältyvät toisaalta kyseisen tuomion 61 kohtaan ja joiden mukaan yleisten ehtojen II.19–II.21 kohta olivat selkeitä. Valittaja pyrkii todellisuudessa siihen, että unionin tuomioistuin arvioi tosiseikkoja tältä osin uudelleen esittämättä kuitenkaan täsmällisesti, minkä selvityksen unionin yleinen tuomioistuin olisi ottanut huomioon vääristyneellä tavalla. Kolmannen valitusperusteen ensimmäinen ja neljäs osa on siis jätettävä tutkimatta.
- 41 Kyseisen valitusperusteen toisesta osasta on todettava, ettei unionin yleistä tuomioistuinta voida moittia siitä, ettei se ole hankkinut tarpeellisia todisteita, koska valittajan tehtävänä on esittää tarvittaessa kaikki todisteet, joilla voidaan vahvistaa ja tukea sen väitteitä sen unionin yleisessä tuomioistuimessa nostaman kanteen yhteydessä (ks. vastaavasti määräys 30.6.2015, Evropaiki Dynamiki v. komissio, C-575/14 P, ei julkaistu, EU:C:2015:443, 21 kohta).
- 42 Kolmannen valitusperusteen kolmannelta osasta, jossa valittaja moittii unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei tämä ole määrittellyt valituksenalaisen tuomion 55 kohdassa olevaa ilmaisua ”kaikki kustannukset”, on riittävää todeta, että kyseinen väite on vaikeasti ymmärrettävissä ja merkityksetön selvitysaineiston vääristyneellä tavalla huomioon ottamista koskevan valitusperusteen yhteydessä siltä osin kuin se ei koske tiettyä todistetta.
- 43 Tästä seuraa, että kolmas valitusperuste on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain hylättävä perusteettomana.

Neljäs valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

- 44 Valittaja väittää neljännessä valitusperusteessaan, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi virheellisesti Belgian siviilikoodeksin 1162, 1134 ja 1135 §:ää, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 61 kohdassa, että yleisten ehtojen II.19–II.21 kohdan tulkinta oli selkeä siltä osin kuin on kyse riidanalaisten kustannusten määrittämistavasta ja että Belgian siviilioikeuden periaatteita ei tästä syystä ollut tarvetta soveltaa.
- 45 Se väittää tältä osin, että komission tehtävänä oli täsmentää selkeästi ja ennen kuin kyseessä olevat sopimukset tehtiin kustannusten määrittämistavat. Se väittää, ettei kyseisiä täsmennyksiä ole esitetty, joten sopimukset olivat tältä kohdin epätasällisia. Sopimuksia olisi näin ollen pitänyt tulkita niiden edellä mainittujen Belgian oikeuden säännösten nojalla, joissa säädetään, että jos sopimuksen tulkinnasta on epäilyjä, sitä on tulkittava sen vahingoksi, joka on sopimuksen laatinut, ja sen hyväksi,

joka on antanut sitoumuksen, ja että sopimuspuolilla on velvollisuus täyttää sopimukset lojaliteettiperiaatteen mukaisesti. Valittajan mukaan unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt katsoa, että sen ehdottama tuntitaksan laskentatapa oli yhteensoveltuva kyseessä olevien sopimuksen yleisten ehtojen ja Belgian siviilikoodeksin edellä mainittujen säännösten kanssa. Se väittää, että unionin yleisen tuomioistuimen olisi tässä tilanteessa pitänyt katsoa riidanalaiset veloitusilmoitukset sopimusten vastaisiksi ja näin ollen laittomiksi.

- 46 Valittaja väittää tältä osin myös, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön ja etenkin 26.2.2015 annetun tuomion Planet v. komissio (C-564/13 P, EU:C:2015:124, 21 kohta) mukaan Belgian siviilikoodeksin 1162, 1134 ja 1135 §:n tulkinta ja soveltaminen on sopimukseen välityslausekkeen nojalla sovellettavan kansallisen oikeuden piiriin kuuluvana oikeuskysymys, joka voidaan saattaa unionin tuomioistuimen tutkittavaksi muutoksenhaun yhteydessä.
- 47 Komissio väittää, että neljäs valitusperuste on jätettävä tutkimatta tai hylättävä tehottomana.

– *Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta*

- 48 Valittaja moittii neljännessä valitusperusteessaan unionin yleistä tuomioistuinta lähinnä siitä, ettei se ole valituksenalaisen tuomion 61 kohdassa soveltanut Belgian siviilikoodeksin 1162, 1134 ja 1135 §:ää sillä perusteella, että yleisten ehtojen II.19–II.21 kohtaan sisältyvä tukikelpoisten suorien ja välillisten kustannusten määritelmä oli selkeä ja että sopimusten tulkintaa koskeviin Belgian siviilioikeuden periaatteisiin ei tästä syystä ollut tarvetta turvautua.
- 49 On kuitenkin todettava, että näin tehdessään valittaja riitauttaa todellisuudessa rahoitustukisopimusten yleisten ehtojen II.19–II.21 kohdan tulkinnan, jonka nojalla unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kyseiset kohdat ovat selkeitä. Unionin yleisen tuomioistuimen omaksuma sopimusmääräyksen tulkinta on kuitenkin tosiseikkoja koskeva kysymys, jota ei sinänsä voida saattaa unionin tuomioistuimen muutoksenhaun yhteydessä harjoittaman valvonnan piiriin (ks. vastaavasti tuomio 29.10.2015, komissio v. ANKO, C-78/14 P, EU:C:2015:732, 23 kohta).
- 50 Tästä seuraa, ettei neljättä valitusperustetta voida ottaa tutkittavaksi.

Viides valitusperuste

– *Asianosaisten lausumat*

- 51 Valittaja väittää viidennen valitusperusteen tueksi esittämässään ensimmäisessä osassa, ettei unionin yleinen tuomioistuin noudattanut perusteluvollisuuttaan siltä osin kuin se hylkäsi valituksenalaisen tuomion 79 kohdassa – esittämättä tältä osin mitään täsmennyksiä – ”selvästi perusteettomana” valittajan argumentaation, joka perustui siihen, että yleisten ehtojen II.30 kohdan väitettiin olevan ristiriidassa Belgian siviilikoodeksin 1172 §:llä suojattujen hyvien tapojen kanssa.
- 52 Valittaja väittää kyseisen valitusperusteen toisessa osassa, että unionin yleinen tuomioistuin jätti tutkimatta kysymyksen yleisten ehtojen II.30 kohdan pätemättömyydestä, vaikka kyseinen kohta oli sen mukaan ristiriidassa Belgian siviilikoodeksin 1172 ja 1231 §:n kanssa. Valittaja myöntää, että unionin yleinen tuomioistuin rajasi yleisten ehtojen II.30 kohdan soveltamisen seuraukset. Tätä varten se yhtäältä katsoi valituksenalaisen tuomion 94 kohdassa, että mainittua kohtaa ei voitu soveltaa pelkkään perusteettomasti maksettujen ennakkojen palauttamisen viivästyisestä aiheutuneeseen vahinkoon. Se toisaalta käytti Belgian siviilikoodeksin 1231 §:ssä säädettyä mahdollisuutta alentaa niiden kiinteämääräisten korvausten määrä, joita komissiolla on oikeus vaatia, 10 prosenttiin palautettavien ennakkojen määrästä. Unionin yleinen tuomioistuin on näin tehdessään alentanut palautettavia määriä samalla kun se on katsonut, että yleisten ehtojen II.30 kohtaa sovellettiin edelleen

käsiteltävässä tapauksessa. Valittaja väittää kuitenkin, että unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta kyseinen II.30 kohta pätemättömäksi sillä perusteella, että se on ristiriidassa Belgian siviilikoodeksin 1172 §:n kanssa, ja näin ollen katsoa, ettei valittajan tarvinnut maksaa mitään korvausta.

- 53 Valittaja vetoaa tältä osin kuluttajien kannalta kohtuuttomia sopimusehtoja koskevaan vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan unionin tuomioistuin on katsonut, että toimivaltainen tuomioistuin ei voi todeta, että sopimuksen kohtuuttomista yleisistä ehdoista sovelletaan vain sitä osaa, joka on edelleen laillinen, vaan sen on sitä vastoin jätettävä soveltamatta niitä sopimuspuoleen nähden (tuomio 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, 58 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Valittaja katsoo, että kyseistä oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa käsiteltävässä tapauksessa siltä osin kuin valittaja on kuluttajien tavoin unionin rahoitustukisopimuksen heikompi osapuoli, jota komission yleiset sopimusehdot sitovat ilman, että niistä voitaisiin neuvotella.
- 54 Komissio katsoo, että viides valitusperuste on hylättävä.

– *Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta*

- 55 Viidennen valitusperusteen ensimmäisestä osasta, joka perustuu perustelujen puutteellisuuteen, on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan muutoksenhakumenettelyssä yhtäältä unionin tuomioistuimen suorittaman valvonnan tarkoituksena on erityisesti tutkia, onko unionin yleinen tuomioistuin vastannut oikeudellisesti riittävällä tavalla kaikkiin valittajan esittämiin perusteluihin, ja toisaalta valitusperuste, joka perustuu siihen, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole vastannut ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyihin perusteluihin, merkitsee asiallisesti vetoamista Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 36 artiklaan, jota sovelletaan unionin yleisen tuomioistuimeen saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 117 artiklan perusteella, perustuvan perusteluvollisuuden noudattamatta jättämiseen (tuomio 11.5.2017, Dyson v. komissio, C-44/16 P, EU:C:2017:357, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 56 Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että unionin yleiselle tuomioistuimelle kuuluva perusteluvollisuus ei edellytä unionin yleisen tuomioistuimen esittävän selvitystä, jossa seurattaisiin tyhjentävästi ja kohta kohdalta kaikkia riidan asianosaisten esittämiä päätelmiä, ja unionin yleisen tuomioistuimen perustelut voivat siten olla implisiittisiä, kunhan asianosaiset saavat niiden avulla selville syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin ei ole hyväksynyt asianosaisten argumentteja, ja unionin tuomioistuimella on niiden avulla käytettävissään riittävät tiedot, jotta se pystyy harjoittamaan laillisuusvalvontaansa (tuomio 11.5.2017, Dyson v. komissio, C-44/16 P, EU:C:2017:357, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 57 Tässä tapauksessa unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 79 kohdassa hylännyt selvästi perusteettomana valittajan argumentaation, joka perustui siihen, että yleisten ehtojen II.30 kohdan väitettiin olevan ristiriidassa Belgian siviilikoodeksin 1172 §:llä suojattujen hyvien tapojen kanssa. Se on näin tehdessään vain hylännyt kyseisen argumentaation esittämättä minkäänlaista perustelua arviointinsa tueksi.
- 58 Vaikka on totta, että valittajan väite on hylätty ”selvästi” perusteettomana, valittajan esittämän väitteen hylkääminen ei – sen selvyydestä riippumatta – vapauta unionin yleistä tuomioistuinta velvollisuudesta perustella ratkaisunsa. Unionin yleinen tuomioistuin ei ole siis perustellut arviointiaan riittävästi, mikä ei nyt käsiteltävässä tapauksessa voi kuitenkaan johtaa valituksenalaisen tuomion kumoamiseen.
- 59 Kuten unionin yleinen tuomioistuin näet totesi valituksenalaisen tuomion 76 kohdassa, kiinteämääräisiä korvauksia koskevan neljännen vaatimuksen tutkinta edellytti sen tarkastamista, oliko komissio soveltanut kyseistä kohtaa nyt käsiteltävän tapauksen olosuhteissa sopimussakkoehdojen käyttämistä

sääntevien Belgian siviilikoodeksin sääntöjen mukaisesti. Koska Belgian oikeudessa, jota sovelletaan riidanalaisiin rahoitustukisopimuksiin, säädetään näihin ehtoihin turvautumisesta ja koska tällaisella sopimussakkoehdolla korvataan Belgian siviilikoodeksin 1229 §:n mukaan – ja kuten unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 81 ja 82 kohdassa huomauttanut – päävelvoitteen täyttämisen viivästyminen tai sen täyttämättä jättäminen, yleisten ehtojen II.30 kohdassa määrättyä sopimussakkoehtoa ei voida siis pitää laittomana tai hyvien tapojen vastaisena.

- 60 Viidennen valitusperusteen toisesta osasta on todettava, että siinä nojaututaan olettaamaan, jonka mukaan Belgian siviilikoodeksin 1172 ja 1231 §:ää on rikottu.
- 61 Kuten viidennen valitusperusteen ensimmäisen osan tutkinnasta ilmenee, unionin yleinen tuomioistuin ei ole kuitenkaan rikkonut Belgian siviilikoodeksin 1172 §:ää. Mainitun koodeksin 1231 §:stä on riittävää huomauttaa – kuten unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti todennut valituksenalaisen tuomion 90 kohdassa –, että kyseisessä säännöksessä ei aseteta ehtoja sopimussakkolausekkeen pätevyydelle vaan sen nojalla tuomioistuimen on mahdollista alentaa velkojan vaatimaa summaa silloin, kun se ylittää selvästi määrän, jonka sopimuspuolet saattoivat vahvistaa kyseessä olevan sopimuksen täytäntöönpanon laiminlyömisestä aiheutuvan vahingon korvaamiseksi.
- 62 Lisäksi väitteestä, joka perustuu 14.6.2012 annettuun tuomioon Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349) ja jonka mukaan unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta, ettei yleisten ehtojen II.30 kohtaa voitu soveltaa, on todettava, että se on esitetty ensimmäistä kertaa unionin tuomioistuimessa ja että se on hylättävä edellä 29 kohdassa esitetyistä syistä.
- 63 Tästä seuraa, ettei viidettä valitusperustetta voida hyväksyä.

Valituksen vaatimukset siltä osin kuin ne koskevat ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja

- 64 Valittaja vaatii kumoamaan valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 4 kohdan siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on velvoittanut sen vastaamaan omista oikeuskäyntikuluistaan mukaan lukien oikeudenkäyntikulut, jotka liittyvät kanteen toiseen ja kolmanteen vaatimukseen, joiden osalta lausunnon antaminen on rauennut.
- 65 On huomautettava, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan toisen kohdan mukaan ”muutosta ei voida hakea vain oikeudenkäyntikulujen määrän osalta tai siltä osin, kuka vastaa oikeudenkäyntikuluista”. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on lisäksi niin, että silloin, kun kaikki muut valitusperusteet on hylätty, oikeudenkäyntikuluja koskevan unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun väitettyyn virheellisyyteen kohdistuva vaatimus on kyseisen määräyksen mukaan jätettävä tutkimatta (ks. mm. määräys 16.9.2005, Schmoldt ym. v. komissio, C-342/04 P, ei julkaistu, EU:C:2005:562, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 66 Tästä seuraa, että koska muut valitusperusteet on hylätty, oikeudenkäyntikuluja koskevan unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun väitettyyn virheellisyyteen kohdistuva vaatimus on jätettävä tutkimatta.
- 67 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- ⁶⁸ Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan, jota sovelletaan sen 184 artiklan 1 kohdan nojalla valituksen käsittelyyn, 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että valittaja veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska valittaja on hävinnyt asian, se on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Valitus hylätään.**
- 2) Ludwig-Bölkow-Systemtechnik GmbH veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset